

STANOVISKO: Reforma školstva nie je dobre pripravená

Zvýšenie kapacity a kvality školstva, spolu s efektívnosťou používaných prostriedkov, je kriticky dôležité pre rozvoj Slovenska. Ministerstvo školstva pripravilo návrhy zákonov o financovaní školstva. Podľa našej mienky sa ministerstvo pustilo cestou miernych reforiem, lebo sa nedokázalo dostatočne izolovať od záujmových skupín. V prípade vysokých škôl môže návrh ministerstva znamenať zhoršenie súčasného, už aj tak veľmi zlého stavu.

Základné a stredné školy

Často diskutovanou témou je neefektívne vynakladanie prostriedkov v základnom a strednom školstve. Aj napriek veľkému poklesu žiakov nedošlo k úprave kapacity základných škôl. Pretrváva vysoká prezamestnanosť a tým logicky aj nízke mzdy. Napriek snahe učiteľov potom spoločnosť dostáva horšie vzdelanie, než by si za rovnaký balík peňazí mohla dovoliť. Žiaľ, v záujme lobistických skupín v školstve – najmä školských odborov ako aj niektorých štátnych úradníkov – je zachovanie súčasného nevyhovujúceho stavu.

Je chvályhodné, že ministerstvo navrhuje zaviesť normatívy na žiaka, ktoré – pri vhodnej aplikácii – by mohli podstatne zlepšiť efektívnosť využívania prostriedkov, napríklad cestou spájania poloprázdnych škôl. Návrh však predpokladá príliš veľa normatívov, čo môže spôsobiť ich nefunkčnosť a tak aj nefunkčnosť celej reformy. Ministerstvo s rozpočtom 38 miliárd korún si totiž zároveň ponecháva právo špecifikovať normatívy vyhláškami, ktoré nepodliehajú schvaľovaniu vlády. Takýto návrh autonómnosti ministerstva sa vzhľadom na finančný objem prostriedkov dá označiť ako trúfalý.

Priestor pre korupciu si štátni úradníci ponechali aj zavedením nového byrokratického medzičlánku v podobe tzv. krajských školských úradov a priameho rozdeľovania peňazí ministerstvom v „havarijných“ situáciách alebo na „rozvojové“ projekty. Veľmi rozpačito pôsobí aj polovičaté zavádzanie vzdelávacích preukazov, ktoré by mali vyvinúť tlak na oveľa lepšie využívanie existujúcich kapacít pre záujmové krúžky.

Aj keď návrh zákona zrejme nezhorší situáciu v základnom školstve, očakávané pozitívne efekty sú kvôli jeho nedostatočnej špecifickosti neisté.

Vysoké školy

Návrh novely o vysokých školách zavádza potrebné školné. Klub predpokladá, že školnélepší kvalitu dopytu po vzdelaní a postupne vytvorí tlak na zlepšenie kvality ponuky. Systém po zavedení školného by však mal fungovať čo najbližšie k princípom trhu (vzdelanie je investícia, ktorá svojmu vlastníkovi prináša dlhodobý výnos), čomu súčasný návrh vo veľkej miere bráni.

Považujeme za zarážajúce, že zavedenie školného neprinesie takmer žiadne nové prostriedky do finančne poddimenzovaného vysokého školstva. Násilné obmedzovanie externého štúdia

www.ineko.sk/kea

zaváňa snahou o spomalenie reakcie ponuky na dopyt po vzdelaní, ako aj o ochranu veľmi škodlivého „rovnostárstva“ a príjmovej rovnosti v rôznych odboroch.

Aby sa situácia na vysokých školách nezhoršila, klub navrhuje neobmedzovať podiel súkromných zdrojov na financovaní vysokých škôl, nahradiť študentské dotácie štátnymi pôžičkami, a zrušiť 20%-ný limit školného pre obe formy štúdia. Sme presvedčení, že iba so zvýšeným prílivom súkromných financií budú vysoké školy schopné ponúknuť vzdelanie porovnateľné s krajinami Európskej únie, potrebné pre hospodársky rast Slovenska.

Klub ekonomických analytikov (www.ineko.sk/kea)

Klub má v súčasnosti 17 členov z ekonomických analytikov z nevládneho sektora ako sú komerčné banky, mimovládne výskumné inštitúcie, Slovenska akadémia vied, univerzity a ratingové agentúry. Stanovisko sa akceptuje, ak s ním nesúhlasí menej ako 30% členov.